

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова
діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»

на тему: **«ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ КОН'ЮНКТУРИ
РИНКУ (НА ПРИКЛАДІ РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ)»**

Виконавець:
студентка ФЕУП
Ровнягіна Діана Сергіївна

/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н, доцент
Доброва Наталя Василівна

/підпис/

ОДЕСА –2019

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. XXI століття – це ера новітніх технологій та інформаційного суспільства. Впровадження комп'ютерної техніки та Інтернету у повсякденне життя людства обумовило поширення та необхідність обробки величезних масивів інформації у найкоротші терміни та її миттєву передачу у найвіддаленіші куточки землі. Такі новації змінюють сучасні методи ведення бізнесу, переформатовують структуру економік країн, надають конкурентні переваги у економічній та політичній могутності країнам – технологічним та інформаційним лідерам. А отже, актуальними залишаються питання кардинальних змін в бізнес-середовищі та господарських зв'язків різних країн світу в аспекті зміни та більш активної імплементації в економіку інформаційно-комунікаційної компоненти.

У сучасному світі інформаційно-комунікаційні технології дедалі активніше застосовуються в різноманітних сферах життя суспільства, видозмінюючи їх і надаючи соціальному та людському розвитку нових якостей, сенсів та вимірів. До числа основних напрямків зовнішньоекономічної політики розвинених країн світу відносять розвиток національного експорту, проникнення і завоювання ринків високих технологій, в тому числі і інформаційних. Численні дослідження в цій галузі та досвід розвинених держав світу свідчать про те, що ІКТ надають можливість для зростання конкурентоспроможності національної економіки, вирішення соціальних проблем, поліпшення стану навколишнього середовища тощо. Саме тому проблема оцінки розвитку інформаційно-комунікаційних технологій на основі міжнародного співробітництва України є досить актуальною.

Дослідженням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій на основі ринкової конкурентоспроможності займалися деякі зарубіжні вчені-економісти: Арон Р., Марле М., Рябов С.П., Спікан Н.Дж., Шахназаров Г.Х., Шнідер Р. та вітчизняні – Ажнюк М.О., Сакалош Т.В., Ромашко С.М., Будаговська С.А., Войтко С.В., Герасимчук В.Г., Даниленко Н.Б. та інші.

Мета дослідження – дослідження і прогнозування кон'юнктури ринку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні та визначення перспект розвитку цього ринку.

Завдання дослідження:

- дослідити сутність поняття ринкової кон'юнктури та необхідність її дослідження;
- визначити науково-методичні підходи та методи оцінки кон'юнктури ринку інформаційно-комунікаційних технологій;
- охарактеризувати особливості функціонування ринку інформаційно-комунікаційних технологій в світі;
- надати загальну характеристику кон'юнктурних змін на ринку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні і в світі;
- проаналізувати стан розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні;

- сформувати методичні підходи оцінювання впливу інформаційно-комунікаційних технологій на розвиток ринку інформаційно-комунікаційних технологій України;
- надати характеристику проблем розвитку ринку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні;
- дослідити перспективи розвитку ринку інформаційно-комунікаційних технологій;
- розробити прогноз виробництва інформаційно-комунікаційних технологій та обґрунтування шляхів підвищення ефективності функціонування ринку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні.

Об'єкт дослідження – процес дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку інформаційно-комунікаційних в Україні.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних та прикладних аспектів прогнозування та вдосконалення розвитку ринку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених у кваліфікаційній роботі завдань використовувалися різні методи.

Методи теоретичного узагальнення і порівняння (аналіз і синтез, індукція і дедукція) – для дослідження теоретичних та організаційних аспектів проблеми.

Методи зведення, групування та узагальнення, економіко-статистичні методи – для аналізу аналітичної інформації, прогнозування показників та відображення тенденцій на ринку.

Обробка даних здійснювалася з використанням пакету EXCEL для Windows.

При написанні кваліфікаційної роботи магістра були використані програми, як Microsoft Excel та Microsoft Word, Statistica 7.0.

Інформаційна база. Закони України, Укази Президента України, законодавчі та нормативно-правові акти, офіційні статистичні дані Головного управління статистики, аналітичні записки, наукові публікації та монографічні видання українських і зарубіжних учених, матеріали наукових конференцій, аналітичні дослідження, отримані на сайті виробників інформаційно-комунікаційних технологій.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (83 найменувань) та 9-ти додатків. Загальний обсяг роботи становить 114 сторінок. Основний зміст викладено на 95 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 20 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: Ровнягіна Д.С. Характеристика стану ринку інформаційних технологій та його вплив на економіку України/ Н.В. Доброва, Д.С. Ровнягіна// Науковий студентський вісник. Одеський національний економічний університет. Факультет економіки та управління підприємництвом. – 2019. – № 31.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні аспекти дослідження кон'юнктури ринку інформаційно-комунікаційних технологій*» розглянуто сутність

поняття «ринкова кон'юнктура», основні методи оцінки кон'юнктури ринку інформаційно-комунікаційних технологій, особливості функціонування ринку інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ).

У другому розділі «*Дослідження кон'юнктури ринку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні*» надано характеристику кон'юнктурних змін на світовому ринку ІКТ, проаналізовано стан розвитку ринку ІКТ в Україні, визначено методичні підходи оцінювання впливу ІКТ на розвиток економіки України.

У третьому розділі «*Прогнозування та напрями вдосконалення розвитку ринку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні*» охарактеризовано проблеми та перспективи розвитку ринку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні; проведено прогноз чинників розвитку ІКТ та запропоновано основні шляхи підвищення ефективності функціонування ринку ІКТ в Україні.

ВИСНОВКИ

У результаті проведених досліджень сформовано низку висновків та пропозицій методологічного та практичного характеру.

1. При визначенні сутності поняття «кон'юнктура» та її основних рис, виявлено, що кон'юнктурні дослідження – це цілеспрямований безперервний збір, аналіз та оброблення інформації про стан економіки, товарного ринку, аналіз і виявлення особливостей та тенденцій їх розвитку, прогнозування основних параметрів і розроблення можливих альтернатив для прийняття рішень.

2. Основними методами оцінки кон'юнктури ринку ІКТ є: методи економічного загальносистемного аналізу (порівняння, візуально-графічні, балансовий, формально-логічний); економіко-математичні методи (загально-математичні методи розрахунку економічних показників, методи математичного моделювання) та економіко-статистичні і методи математичної статистики (аналіз динаміки кон'юнктури, регресійно-кореляційний аналіз, експертні методи).

3. В процесі дослідження ринку ІКТ визначені особливості його функціонування. Головними особливостями функціонування ринку інформаційно-комунікаційних технологій є нематеріальність кінцевого продукту/послуги та підвищення вимог, які висуваються користувачами, щодо достовірності та терміновості товару/послуги інформаційно-комунікаційних технологій.

4. Надано загальну характеристику кон'юнктурних змін на ринку ІКТ. Результати аналізу світового ринку ІКТ свідчать про існування відмінностей в рівні застосування ІКТ між країнами. Країни з високим рівнем доходу платять відносно мало за послуги ІКТ, в той час як країни з низьким рівнем доходу платять більше. Найрозвиненіші країни в галузі ІКТ знаходяться у Північній Європі. Однією з причин низького розвитку ІКТ в країнах є нерозвинена інформаційна інфраструктура. Аналіз індексу розвитку ІКТ показав, що лідером є Ісландія. Такі країни, як Сінгапур, Фінляндія та Швеція протягом декількох років мають найвищий рівень розвитку інформаційного суспільства. Як результат ці країни мають перевагу перед іншим у розвитку інновацій, конкурентоспроможності та

продуктивності, у них високий рівень життя людей та ділової активності. Традиційними лідерами експорту продуктів ІКТ залишаються США та Велика Британія.

5. Проведений аналіз стану розвитку ІКТ в Україні, свідчить що темпи розвитку даної галузі дуже повільні внаслідок неправильного напрямку дій уряду. Однак ринок ІКТ України є одним із пріоритетних для розвитку національної економіки. Однією з сильних сторін є достатня кількість спеціалістів з високою кваліфікацією. Проте присутній значний «відтік умів», тому що в країні не сформовані умови та немає підтримки з боку законодавства задля організації зручних умов праці таким спеціалістам. Значення індексу розвитку ІКТ поступово поліпшується, однак позиції України серед країн світу за цим показником суттєво знизилися. Більше того, Україна поступається всім своїм країнам-сусідам. М. Київ посідає перше місце в рейтингу за значенням Індексу розвитку ІКТ, а також за розрахованими за суб-індексами: доступу до ІКТ, використання ІКТ і практичних навичок в області ІКТ. Друге та третє місце за рівнем інформатизації суспільства: зайняли Одеська та Харківська області відповідно. У сфері ІТ працює 116 тис. підприємств, чий загальний валовий дохід становить близько 8,5 млрд. грн. на рік. Кількість фахівців, зайнятих на ринку ІКТ, становить 275,2 тис. осіб; обсяг експорту послуг цієї сфери в 2016 р. становив 156,9 млн. дол. США, тобто 16,3% від загального обсягу експорту. Аналіз вартості експорту послуг сектору ІКТ з України показав, що вартість експорту стрімко збільшується (середньорічний темп зростання за 2000-2018 рр. склав 119,12 %).

6. Методичними підходами оцінювання впливу ІКТ на економіку країни є визначення таких показників як індекс людського розвитку, індекс розвитку ІКТ, обсяг експорту/імпорту товарів ІКТ та ін., аналіз їх динаміки, застосування низки інтегрованих індексів, побудованих на основі сукупностей показників ІКТ-індикаторів, а також вивчення науково-технічних статей.

7. Основними проблемами розвитку ринку ІКТ є несприятлива макроекономічна ситуація у країні; нестабільність та непередбачуваність державної та законодавчої політики у сфері бізнесу та ІТ; стан фінансового сектору України; недостатня забезпеченість іноземними інвестиціями сектору; нерівномірність забезпечення доступу населення до ІКТ тощо.

8. Ринок інформаційно-комунікаційних технологій має наступні перспективи: формування національної стратегії, міжнародної і внутрішньої політики; забезпечення потенціальної можливості технологічного доступу населення до інформаційних комп'ютерних технологій за рахунок об'єднання зусиль державного та приватного секторів економіки щодо розвитку інформаційної інфраструктури; забезпечення можливості отримання знань, умінь і навичок використання інформаційних комп'ютерних технологій у процесі одержання освіти.

9. Проведене прогнозування чинників розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, свідчить що Україна має великий потенціал та можливості стати великим гравцем на міжнародній арені. Основними напрямками розвитку ринку ІКТ є: забезпечення ІТ-фахівців робочими місцями та припинення відтоку «умів»; підтримка підприємств, які займаються інноваційною діяльністю, у вигляді доступного венчурного капіталу; сформувані умови для інноваційної діяльності

підприємств; сприяти підвищенню рівня інформаційної представленості України в Інтернет-просторі, а також збільшити обсяг україномовних інформаційних ресурсів та інше.

АНОТАЦІЯ

Ровнягіна Д.С., «Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку (на прикладі ринку інформаційно-комунікаційних технологій)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». –

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019

У роботі розглядаються сутність поняття ринкової кон'юнктури та методи її оцінки, особливості функціонування ринку інформаційно-комунікаційних технологій. Проаналізовано кон'юнктурні зміни на світовому ринку ІКТ, на основі яких визначено рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні. Охарактеризовано проблеми та перспективи розвитку ринку інформаційно-комунікаційних технологій в Україні. Розроблено прогноз чинників розвитку ІКТ та запропоновано шляхи підвищення ефективності функціонування ринку інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключові слова: кон'юнктура, кон'юнктурні дослідження, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційні технології, аналіз кон'юнктури ринку, прогноз, лінія тренду.

ANNOTATION

Rovniaghina D.S., «Research and forecasting of market conjuncture (on the example of the market of informational and communicational technologies)».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty "076" Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges " under the Master's program "Economics, Planning and Business Management". – Odessa National University of Economics.– Odessa, 2019

The essence of the concept of market conjuncture and methods of its estimation, features of functioning of the market of information and communication technologies have been considered in the work. The market situation in the ICT market has been analyzed, which determines the level of development of information and communication technologies in Ukraine. The problems and prospects of development of the market of information and communication technologies in Ukraine have been characterized. The forecast of ICT development factors has been developed and the ways of improving the efficiency of functioning of the market of information and communication technologies have been proposed.

Keywords: conjuncture, market research, information and communication technologies, information technologies, analysis of market conditions, forecast, trend line.